

Examen VWO

Latijn

Voorbereidend
Wetenschappelijk
Onderwijs

19 | 93

Tijdvak 1
Maandag 17 mei
9.00–12.00 uur

Tekstboekje

Tekst 1

1 — 1 Illic reputans ideo se fallacibus litteris accitam et honore praecipuo habitam,
2 — 2 quodque litus iuxta non ventis acta, non saxis impulsa navis summa sui parte veluti
3 — 3 terrestre machinamentum concidisset; observans etiam Acerroniae necem, simul suum
4 — 4 vulnus aspiciens, solum insidiarum remedium esse, si non intellegerentur; misitque
5 — 5 libertum Agerinum qui nuntiaret filio benignitate deum et fortuna eius evasisse gravem
6 — 6 casum; orare ut quamvis periculo matris exterritus visendi curam differret; sibi ad
7 — 7 praesens quiete opus.

2 — 8 Atque interim securitate simulata medicamina vulneri et fomenta corpori adhibet;
9 — 9 testamentum Acerroniae requiri bonaque obsignari iubet, id tantum non per
10 — 10 simulationem.

3 — 11 At Neroni nuntios patrati facinoris opperienti adfertur evasisse ictu levi sauciam et
12 — 12 hactenus adito discrimine ne auctor dubitaretur. Tum pavore exanimis et iam iamque
13 — 13 adfore obtestans vindictae properam, sive servitia armaret vel militem accenderet, sive ad
14 — 14 senatum et populum pervaderet, naufragium et vulnus et interfectos amicos obiciendo;
15 — 15 quod contra subsidium sibi? nisi quid Burrus et Seneca; quos expurgens statim acciverat,
16 — 16 incertum an et ante gnaros.

4 — 17 Igitur longum utriusque silentium, ne iriti dissuaderent, an eo descensum
18 — 18 credebant ut, nisi praeveniretur Agrippina, pereundum Neroni esset. Post Seneca
19 — 19 hactenus promptius ut respiceret Burrum ac sciscitaretur an militi imperanda caedes
20 — 20 esset. Ille praetorianos toti Caesarum domui obstrictos memoresque Germanici nihil
21 — 21 adversus progeniem eius atrox ausuros respondit: perpetraret Anicetus promissa. Qui
22 — 22 nihil cunctatus poscit summam sceleris.

5 — 23 Ad eam vocem Nero illo sibi die dari imperium auctoremque tanti muneris
24 — 24 libertum profitetur: iret propere duceretque promptissimos ad iussa. Ipse audito venisse
25 — 25 missu Agrippinae nuntium Agerinum, scaenam ultro criminis parat gladiumque, dum
26 — 26 mandata perfert, abicit inter pedes eius, tum quasi deprehenso vincla inici iubet, ut
27 — 27 exitium principis molitam matrem et pudore deprehensi sceleris sponte mortem
28 — 28 sumpsisse confingeret.

6 — 29 Interim vulgato Agrippinae periculo, quasi casu evenisset, ut quisque acceperat,
30 — 30 decurrere ad litus. Hi molium obiectus, hi proximas scaphas scandere; alii quantum
31 — 31 corpus sinebat vadere in mare; quidam manus protendere; questibus, votis, clamore
32 — 32 diversa rogantium aut incerta respondentium omnis ora compleri; adfluere ingens
33 — 33 multitudo cum luminibus, atque ubi incolumem esse pernotuit, ut ad gratandum sese
34 — 34 expedire, donec aspectu armati et minitantis agminis disiecti sunt. Anicetus villam
35 — 35 statione circumdat refractaque ianua obvios servorum abripit, donec ad fores cubiculi
36 — 36 veniret; cui pauci adstabant, ceteris terrore inrumpentium exterritis. Cubiculo modicum
37 — 37 lumen inerat et ancillarum una, magis et magis anxia Agrippina quod nemo a filio ac ne
38 — 38 Agerinus quidem: aliam fore laetae rei faciem; nunc solitudinem ac repentinos strepitus
39 — 39 et extremi mali indicia. Abeunte dehinc ancilla „Tu quoque me deseris” prolocuta
40 — 40 respicit Anicetum trierarcho Herculeio et Obarito centurione classario comitatum: ac, si
41 — 41 ad visendum venisset, refotam nuntiaret, sin facinus patraturus, nihil se de filio credere;
42 — 42 non imperatum parricidium. Circumsistunt lectum percussores et prior trierarchus fusti
43 — 43 caput eius adflixit. Iam in mortem centurioni ferrum destringenti protendens uterum
44 — 44 „Ventre ferri” exclamavit multisque vulneribus confecta est.

Tacitus, Annales 14, 6-8

Tekst 2

Op naam van Seneca is een tragedie overgeleverd over het lot van Octavia, de dochter van Claudius en de eerste vrouw van Nero; daarin komt een beschrijving voor van de moord op Agrippina:

Een dienaar wordt gezonden en voert de bevelen uit;
hij rijt de borst van de vorstin open met zijn zwaard;
stervend vraagt zij, diep ongelukkig,
haar moordenaar in haar buik
het afschuwelijke zwaard te begraven:
„Dit, dit is de plaats waar je moet stoten,
mijn buik die zo'n monster heeft voortgebracht.”

Octavia 366-371

Tekst 3

1 — 1 Mijn werk beweegt zich op een beperkt terrein en aan mijn onderwerp valt weinig
2 — 2 eer te behalen. De vrede werd niet of nauwelijks verstoord; in de stad heerste een
3 — 3 bedrukte stemming en de keizer had niet de ambitie het rijk uit te breiden. Toch kan het
4 — 4 nuttig zijn ogenschijnlijk onbetekenende feiten te onderzoeken. Ze vormen vaak de kiem
5 — 5 voor belangrijke ontwikkelingen. (...)

2 — 6 Overigens, de materie is leerzaam, maar biedt weinig vermaak. Want wat de lezers
7 — 7 blijft boeien zijn geografische beschrijvingen, de wisselende kansen in een gevecht, de
8 — 8 heldendood van een veldheer; *mijn* thema's zijn wrede bevelen, een niet aflatende stroom
9 — 9 van beschuldigingen, verraderlijke vriendschappen, de ondergang van onschuldigen, en
10 — 10 steeds maar weer dezelfde oorzaken van het verderf – thema's die weinig afwisseling
11 — 11 bieden en waarvan men snel genoeg krijgt.

Tacitus, Annales 4, 32.2, 33.3

Tekst 4

De Joodse historiograaf Flavius Josephus werd geboren in 37 na Chr. en overleed ca 100. De onderstaande passage is afkomstig uit zijn „Joodse Oudheden”, gepubliceerd in 93-94.

1 — 1 Over de gebeurtenissen aan het hof zal ik het verder niet hebben. De geschiedenis
2 — 2 van Nero is door velen beschreven. Sommigen van hen hebben uit dankbaarheid voor
3 — 3 zijn gunsten de waarheid met opzet versluierd, anderen hebben Nero uit haat en
4 — 4 vijandschap op een zo schandelijke manier belasterd, dat zij zélf daarom onze minachting
5 — 5 verdienen.

2 — 6 Overigens verbaast dat gebrek aan waarheidsliefde mij niet zo, want de betreffende
7 — 7 geschiedschrijvers respecteerden de waarheid zelfs niet bij de schildering van de daden
8 — 8 van zijn voorgangers, hoewel zij tegen hen toch geen persoonlijke antipathie kunnen
9 — 9 hebben gehad, omdat zij zoveel jaren later leefden.

Flavius Josephus, Joodse Oudheden 20,8,3

Tekst 5

Na de moord op zijn moeder besloot Nero, op aandringen van Poppaea Sabina, zich ook van zijn echtgenote Octavia te ontdoen. Zij werd eerst verbannen naar Campanië. Het volk werd daarop onrustig en drong aan op haar terugkeer, maar het verzet werd door Nero met geweld onderdrukt. Poppaea eiste vervolgens harder optreden van Nero: Octavia moest uit de weg geruimd worden, omdat zij een aanslag op Nero zou voorbereiden samen met haar minnaar, een Egyptische slaaf.

- 1 — 1 *Poppaea's woorden, die bedoeld waren om angst en woede bij Nero op te wekken,*
2 — 2 *misten hun uitwerking niet. Maar toen de dienaressen van Octavia verhoord werden, bleek de*
3 — 3 *verdenking tegen de Egyptische slaaf ongegrond. Daarom besloot men een bekentenis los te*
4 — 4 *krijgen van iemand die men ook kon beschuldigen van een poging tot een staatsgreep.*
- 2 — 5 *Et visus idoneus maternae necis patrator Anicetus, classi apud Misenum, ut*
6 — 6 *memoravi, praefectus, levi post admissum scelus gratia, dein graviore odio, quia malorum*
7 — 7 *facinorum ministri quasi exprobrantes aspiciuntur.*
- 3 — 8 *Igitur accitum eum Caesar operae prioris admonet: solum incolumitati principis*
9 — 9 *adversus insidiantem matrem subvenisse; locum haud minoris gratiae instare, si*
10 — 10 *coniugem infensam depelleret. Nec manu aut telo opus: fateretur Octaviae adulterium.*
11 — 11 *Occulta quidem ad praesens, sed magna ei praemia et secessus amoenos promittit, vel, si*
12 — 12 *negavisset, necem intentat.*
- 4 — 13 *Ille, insita vaecordia et facilitate priorum flagitiorum, plura etiam quam iussum erat*
14 — 14 *fingit, fateturque apud amicos, quos velut consilio adhibuerat princeps. Tum in*
15 — 15 *Sardiniam pellitur, ubi non inops exilium toleravit et fato obiit.*

Tacitus, Annales 14,62

Aantekeningen

- regel 5 **visus** Vul aan: est.
regel 6 **levi gratia** en **graviore odio** Ablativi qualitatis.
regel 7 **quasi exprobrantes aspici** zichtbaar aanwezig zijn als een levend verwijt
regel 9 **subvenisse** Vul aan als subject: eum.
regel 9 **locus instat** + genitivus er doet zich een kans voor op
regel 10 **manus** geweld
regel 13 **facilitas** + genitivus een onverschilligheid die voortkwam uit
regel 14 **velut consilio** zogenaamd voor advies
regel 15 **fato obire** een natuurlijke dood sterven

Einde